

8.ÜNİTE

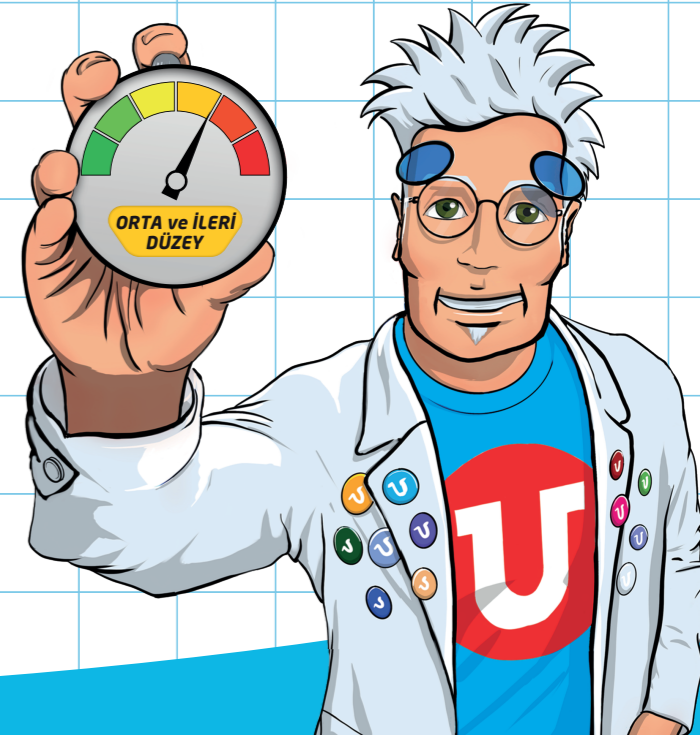

TYT Orta ve İleri Düzey Fizik Soru Bankası

İletkenin Direnci, Eşdeğer Direnç

TAMER YALÇIN

İLETKENİN DİRENCİ EŞDEĞER DİRENÇ

BİR İLETKENİN DİRENCİ

DİRENÇLERİN BAĞLANMASI

SERİ BAĞLAMA

PARALEL BAĞLAMA

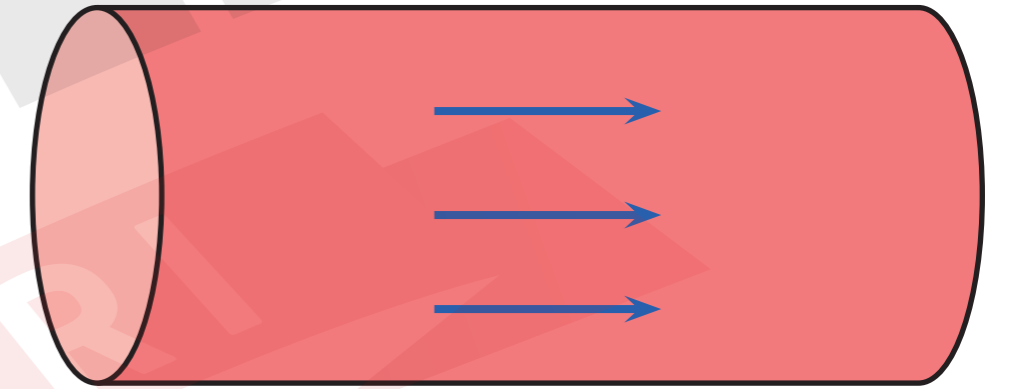
Bir İletkenin Direnci Eşdeğer Direnç

Bu konudan Tyt'de son üç yılda soru gelmedi. Son onbeş yılda üç soru geldi.

Bir İletkenin Direnci

→ Bir iletkenin elektrik akımına karşı gösterdiği zorluğa direnç denir.

İletken üzerinde
elektrik akımı

2 sebepten kaynaklanır.

- 1) Elektrik yüklerinin birbirini ile çarpışması
- 2) Elektrik yüklerinin iletkenin atomlarıyla çarpışması

$A \uparrow$ Elektrik yüklerinin birbiri ile çarpışması $\downarrow$

$A \uparrow$

$R \downarrow$

$l \uparrow$ Elektrik yüklerinin iletkenin atomlarıyla çarpışması $\uparrow$

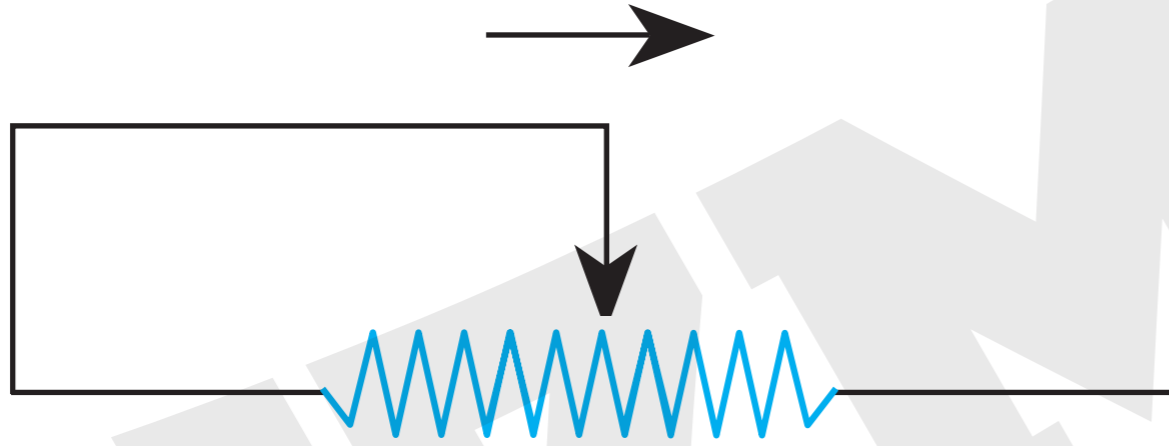
$l \uparrow$

$R \uparrow$

$$R = \rho \frac{l}{A}$$

$\rho = \text{Özdirenç}$

Reostalar direnci deęiřebilen aletlerdir.

Sürgü hareket ettirildięinde iletkenin uzunluęu deęiřtirilerek direnci deęiřtirilir.

ρ = Özdirenç

$\rho \uparrow$ iletkenlik azalır.

<u>Madde</u>	<u>Özdirenç</u>
Altın	$2,30 \cdot 10^{-8}$
Gümüş	$1,65 \cdot 10^{-8}$
Bakır	$1,72 \cdot 10^{-8}$

Özdirenci çok büyük maddeler = Yalıtkan

Özdirenci küçük maddeler = İletken

ρ Maddeler için ayırt edici özelliklerdendir.

Örnek:

Bir iletkenin kesitinden birim zamanda geçen toplam yük miktarına akım şiddeti denir.

İletkenlerde elektrik akımının iletimi ile ilgili olarak;

- I. Katılarda (+) ve (-) yüklerin hareketi ile olur.
- II. Gazlarda (+) ve (-) iyonların hareketi ile olur.
- III. Sıvılarda sadece (-) iyonların hareketi ile olur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

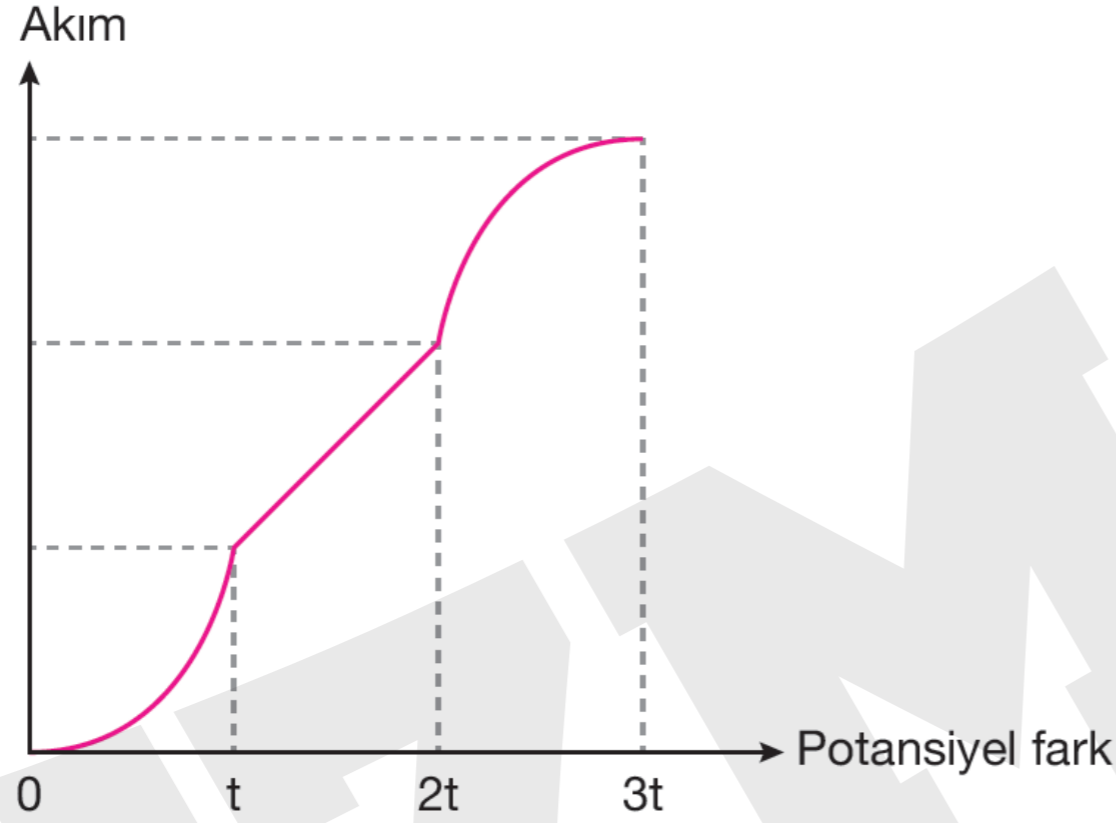
Tel	Özdirenç	Kesit Alan	Uzunluk
K	ρ	$2S$	$2L$
L	2ρ	S	L
M	ρ	$2S$	L

K, L ve M iletken tellerinin özdirençleri, kesit alanları ve uzunlukları çizelgede verildiği gibidir. Bu tellerin uçları özdeş pillerin kutuplarına bağlanıyor.

Tellerden geçen akımlar i_K , i_L ve i_M olduğuna göre, bunlar arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisi gibidir?

- A) $i_K = i_L = i_M$ B) $i_M > i_L > i_K$ C) $i_M > i_K = i_L$
D) $i_L > i_K > i_M$ E) $i_M > i_K > i_L$

Örnek:

Elektromotor kuvveti sabit olan bir üretece bağlı bir iletkenin akımının uçları arasındaki potansiyel farka bağlı değişim grafiği şeklindeki gibidir.

Buna göre,

- I. 0-t aralığında iletkenin direnci artmıştır.
- II. t-2t aralığında iletkenin direnci sabittir.
- III. 2t-3t aralığında iletkenin direnci artmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

Örnek:

Ahmet öğretmen fizik dersinde bir iletkenin direnci ile ilgili olarak aşağıdaki benzetmeleri kullanıyor.

- Bir otomobilin hareket ettiği yol ne kadar uzun olursa yolculuk o kadar rahatsız eder.
- Bir otomobilin sokak arasındaki dar bir yolda manevra kabiliyeti, geniş bir ana caddedeki manevra kabiliyetinden daha azdır.
- Bir otomobilin hareket ettiği yoldaki asfalt kalitesi hareket sırasında otomobilin yakıt tüketimini etkiler.

Ahmet öğretmen bu benzetmeleri elektirik akımı ünitesinde direnç kavramını açıklamak için kullandığına göre;

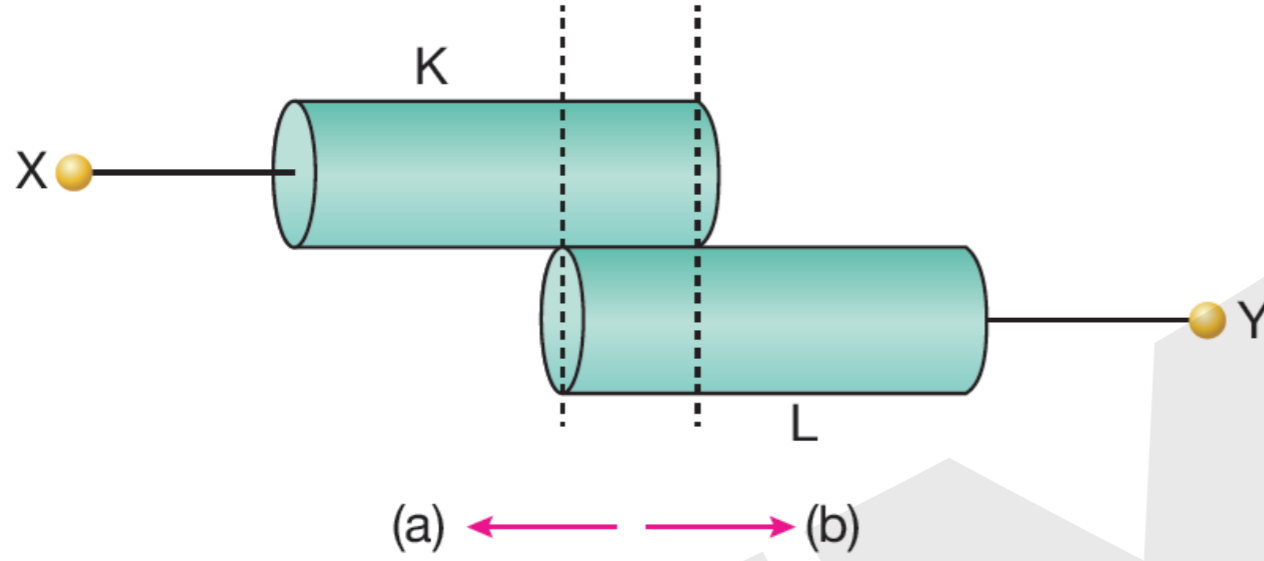
- I. 1. benzetme iletkenin uzunluğunun direncine etkisi ile ilgilidir.
- II. 2. benzetme iletkenin kesit alanının direncine etkisi ile ilgilidir.
- III. 3. benzetme iletkenin cinsinin direncine etkisi ile ilgilidir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II   B) Yalnız I   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Özdeş K ve L iletkenleri X ve Y noktaları arasında şekilde verildiği gibi bağlanmıştır.

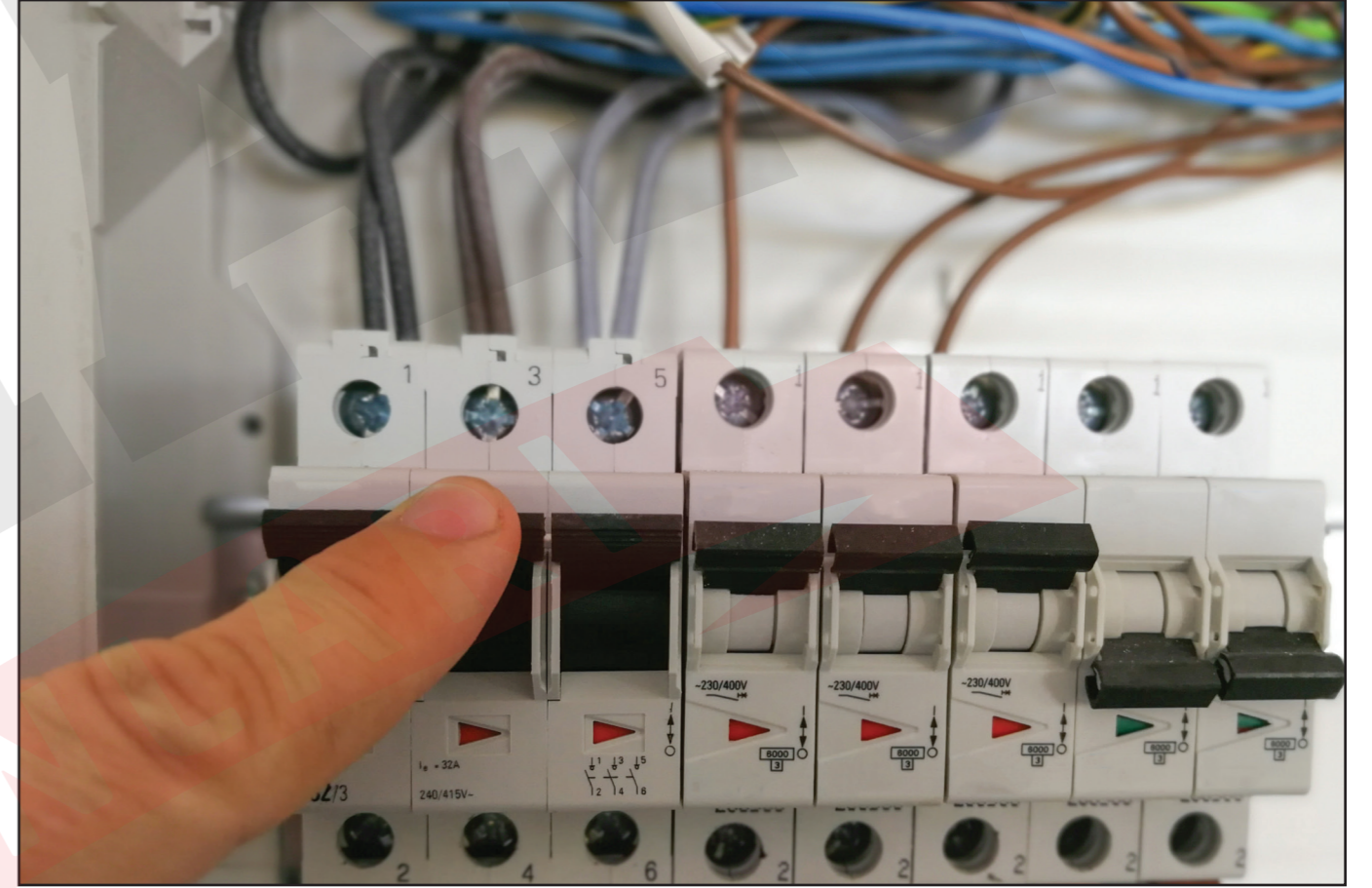
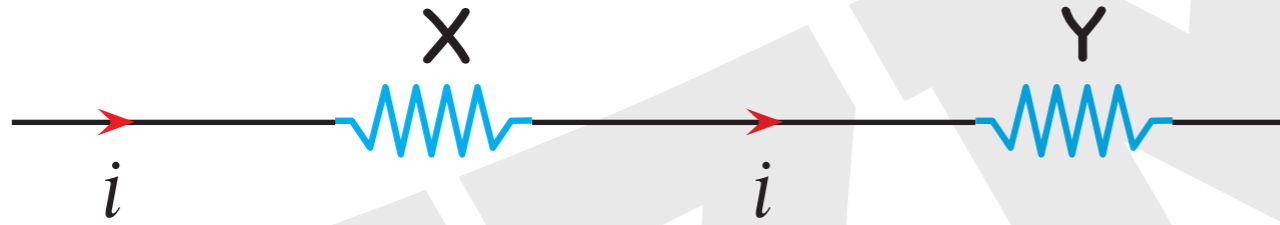
Buna göre;

- I. L iletkenini (a) yönünde bir miktar hareket ettirmek
- II. K iletkenini (a) yönünde bir miktar hareket ettirmek
- III. K iletkenini (b) yönünde aynı miktarda hareket ettirmek

işlemlerinden hangileri yapılırsa XY noktaları arasındaki eş değer direnç artar?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve III
D) I ve II   E) II ve III

Seri Bağlama

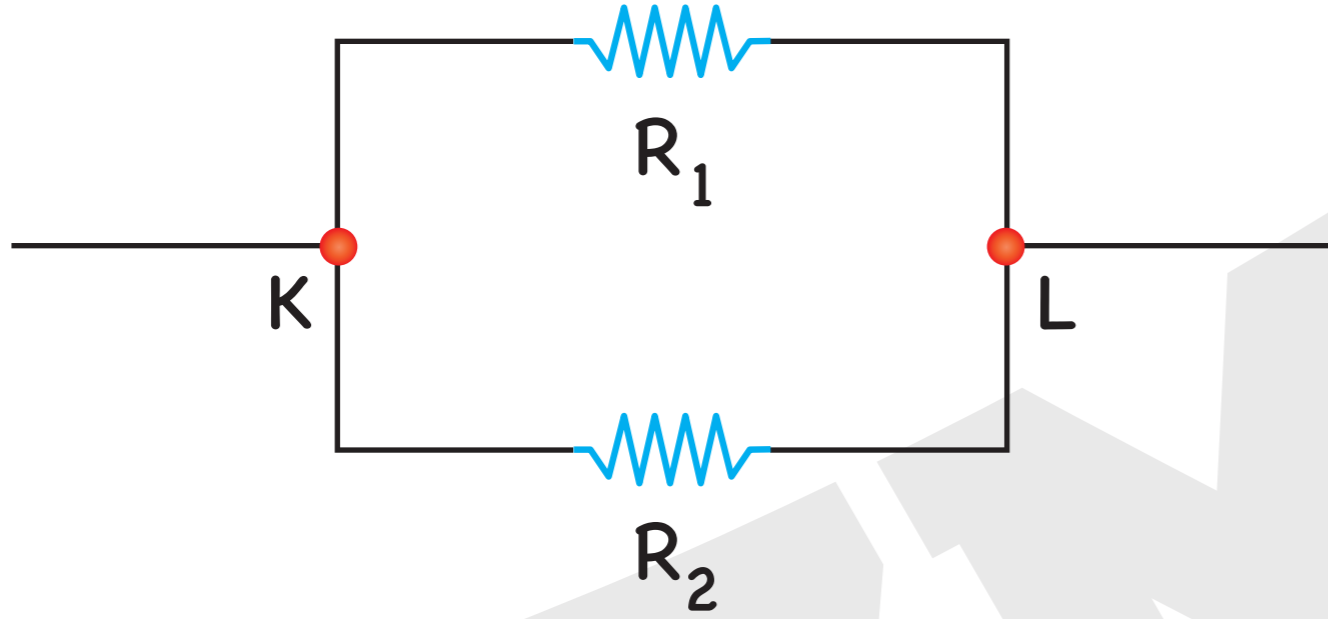
Üzerinden aynı akım geçen dirençler seri bağlıdır.

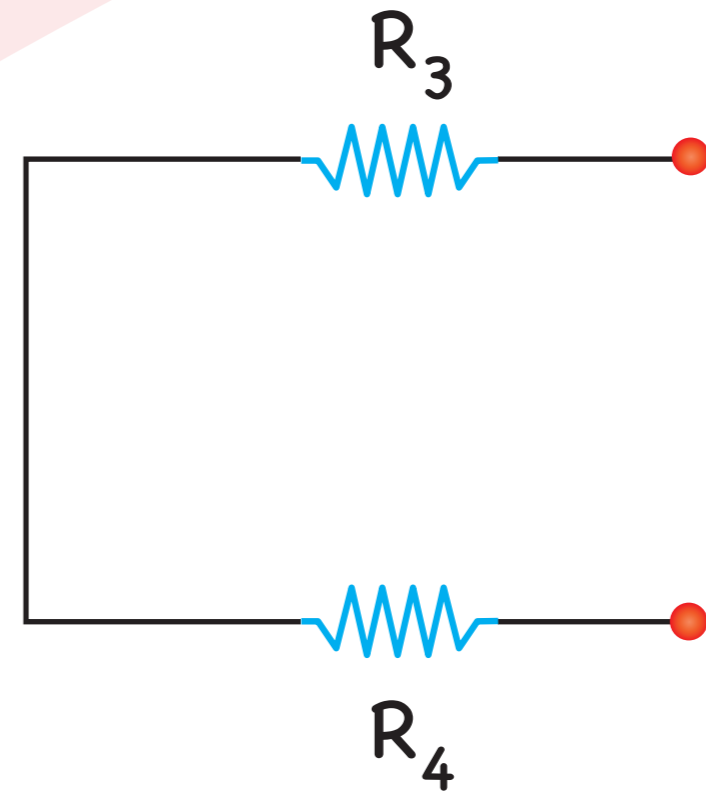
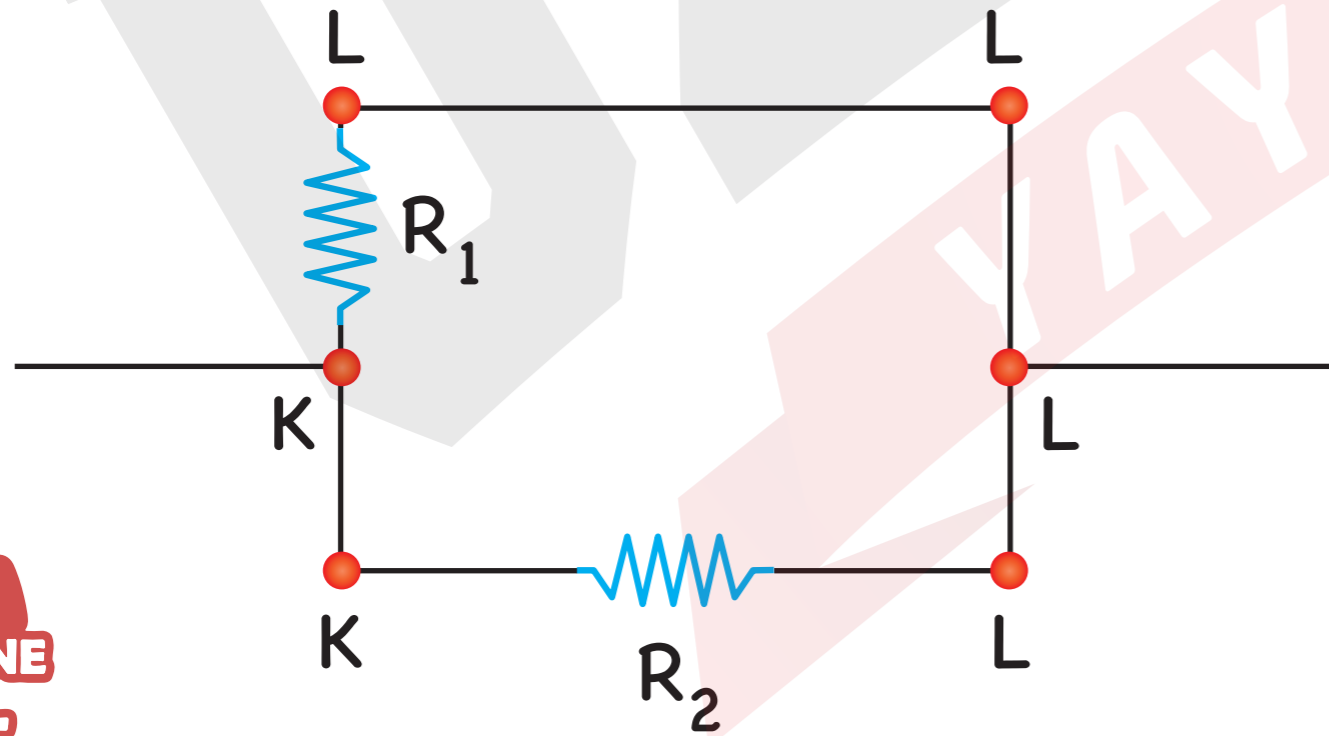
X ve Y dirençlerinin eşdeğer direnci X ve Y dirençlerinin yerini tutan tek bir dirençtir.

$$R_{eş} = R_X + R_Y$$

Paralel Bağlama

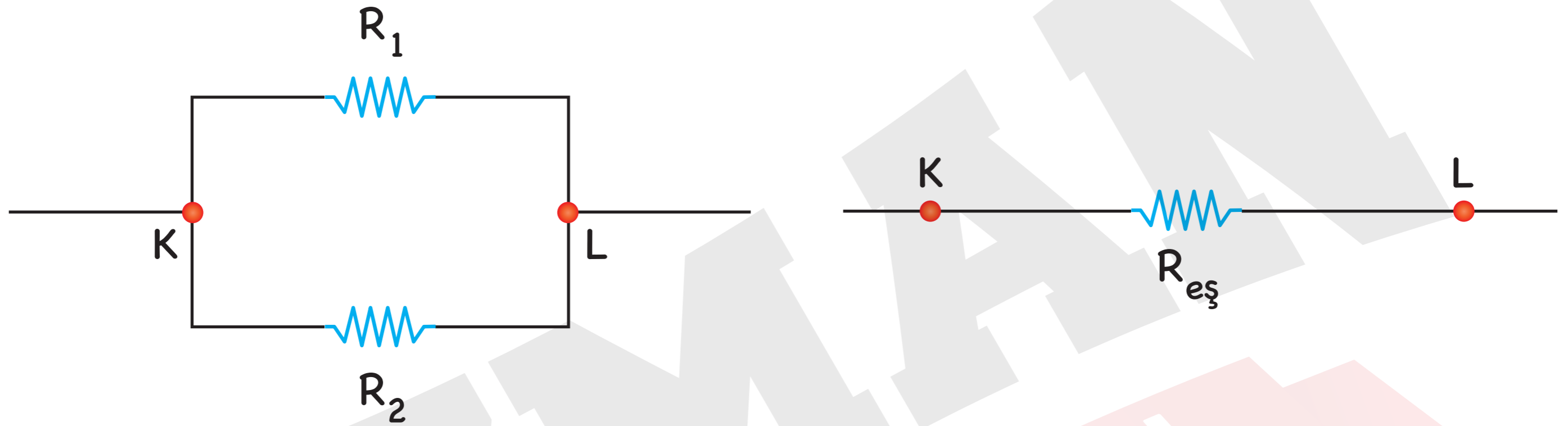

Aynı iki nokta arasına bağlı dirençler paralel bağlıdır.

R_3 ve R_4
seri bağlı

$$\frac{1}{R_{e\zeta}} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2}$$

$$R_{e\zeta} = \frac{R_1 \cdot R_2}{R_1 + R_2}$$

Örnek:

Bilgi: Bir şarj aletinin cep telefonunu hızlı şarj edebilmesi için üzerinden olabildiğince büyük değerde akım geçirmesi gerekir.

Şarj aleti	Yük miktarı (c)	Yükün geçiş süresi (s)
X	500	4
Y	200	0,5
Z	100	8

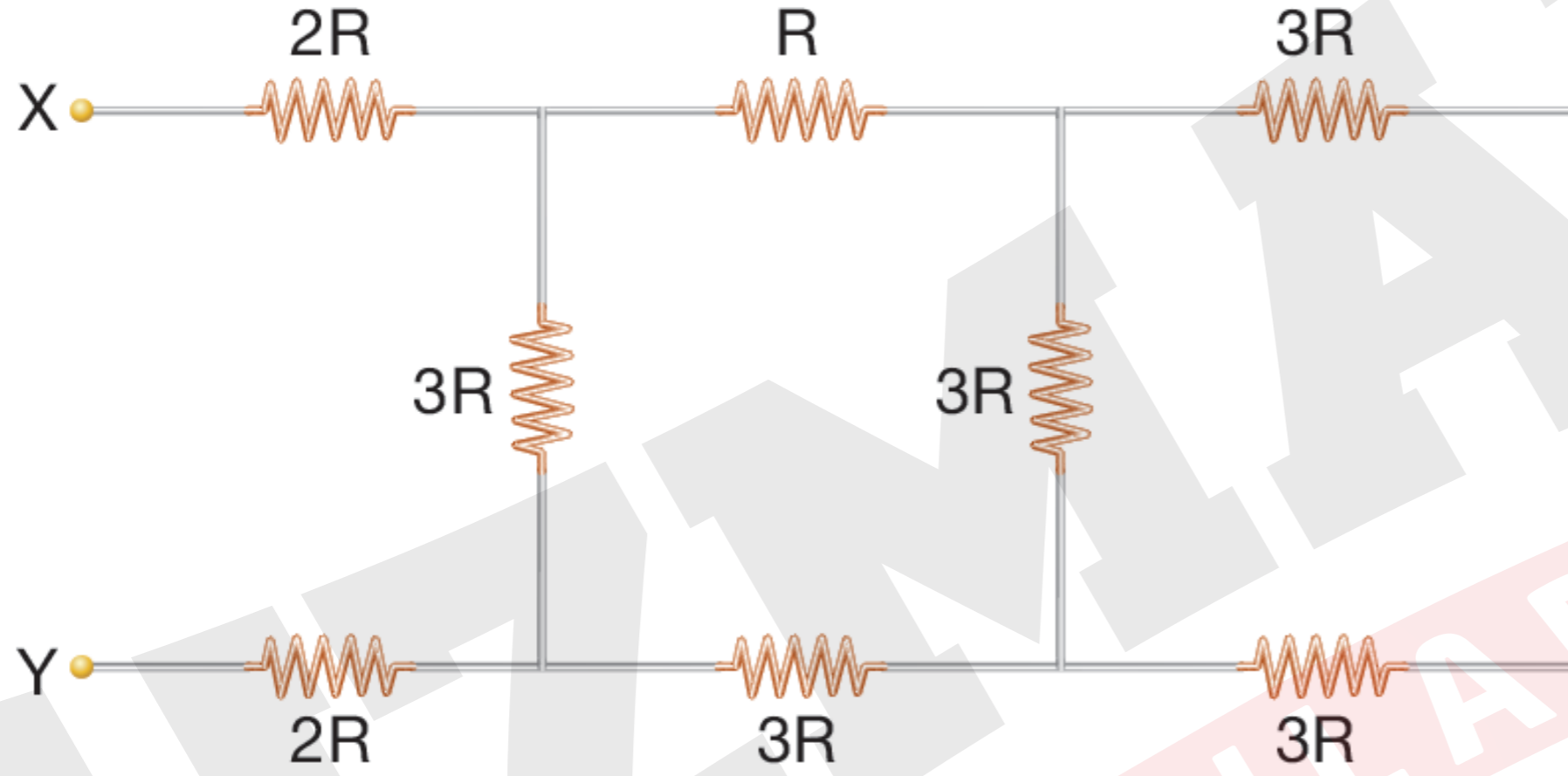
Yukarıdaki tabloda aynı cep telefonunu şarj etmek için kullanabilecek X, Y ve Z şarj aletlerine ait yük miktarları ve yükün toplam geçiş süresi verilmiştir. X aleti t_X , Y aleti t_Y ve Z aleti t_Z sürede cep telefonunu şarj etmektedir.

Buna göre, t_X , t_Y ve t_Z arasındaki büyüklük sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $t_X = t_Y = t_Z$ B) $t_Y > t_X > t_Z$ C) $t_X > t_Y > t_Z$
D) $t_Z > t_X > t_Y$ E) $t_X = t_Z > t_Y$

Örnek:

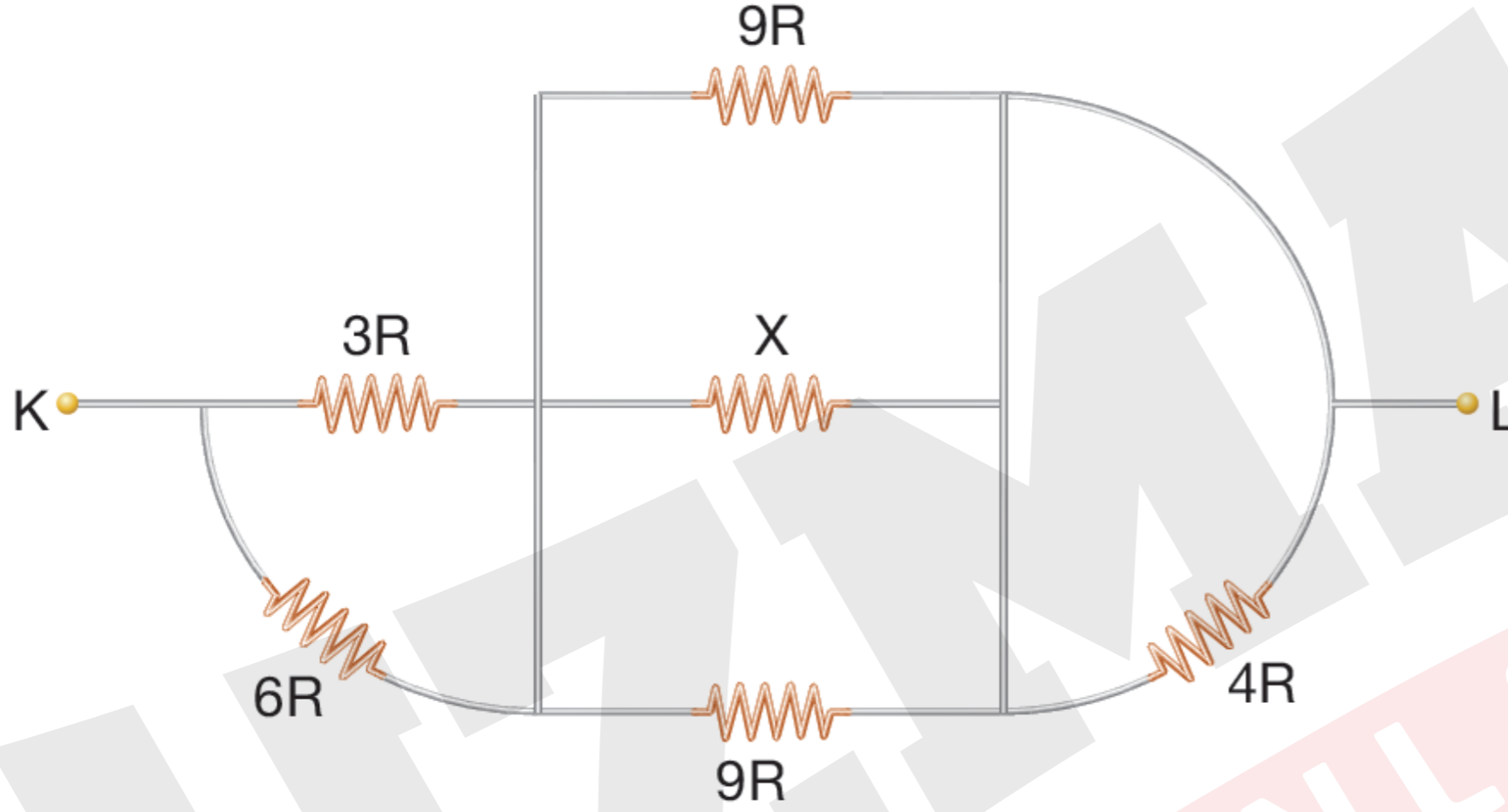

Şekilde verilen devre parçasında XY noktaları arasındaki eşdeğer direnç kaç R'dir?

- A) 2   B) 4   C) 6   D) 8   E) 10

Örnek:

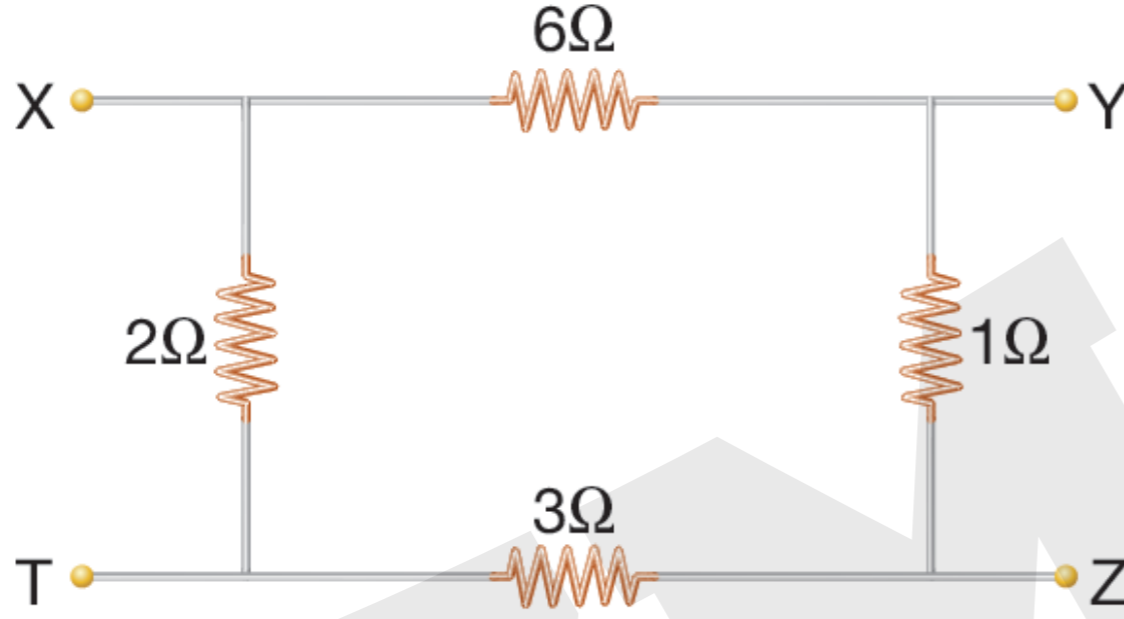

Şekildeki devre parçasında KL noktaları arasındaki eşdeğer direnç $5R$ 'dir.

Buna göre, X 'in direnci kaç R 'dir?

- A) 12   B) 10   C) 9   D) 4   E) 2

Örnek:

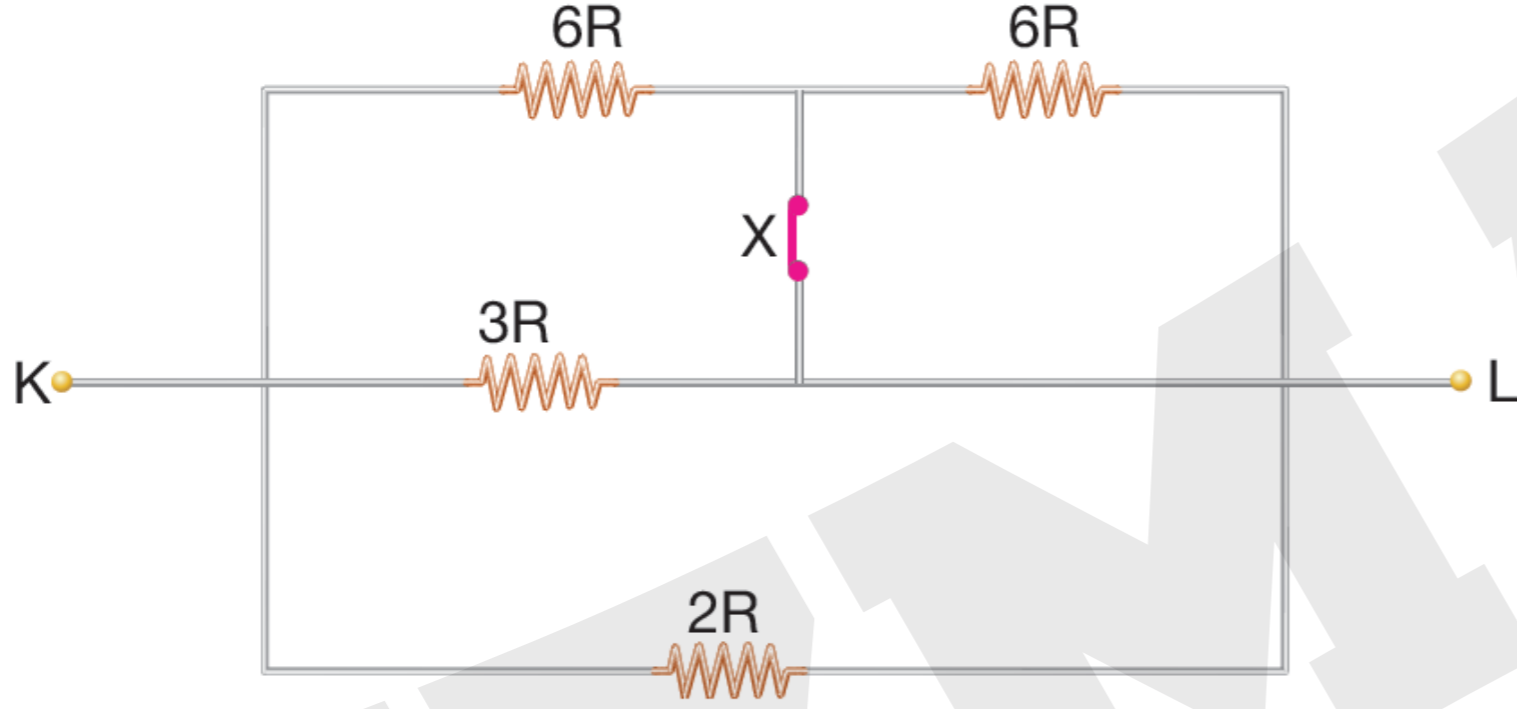

Şekilde verilen devre parçasında X-Y noktaları arasındaki eşdeğer direnç R_1 , T-Z noktaları arasındaki eşdeğer direnç R_2 'dir.

Buna göre, $\frac{R_1}{R_2}$ oranı aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $\frac{1}{3}$ B) $\frac{5}{6}$ C) $\frac{4}{3}$ D) $\frac{3}{2}$ E) $\frac{2}{3}$

Örnek:

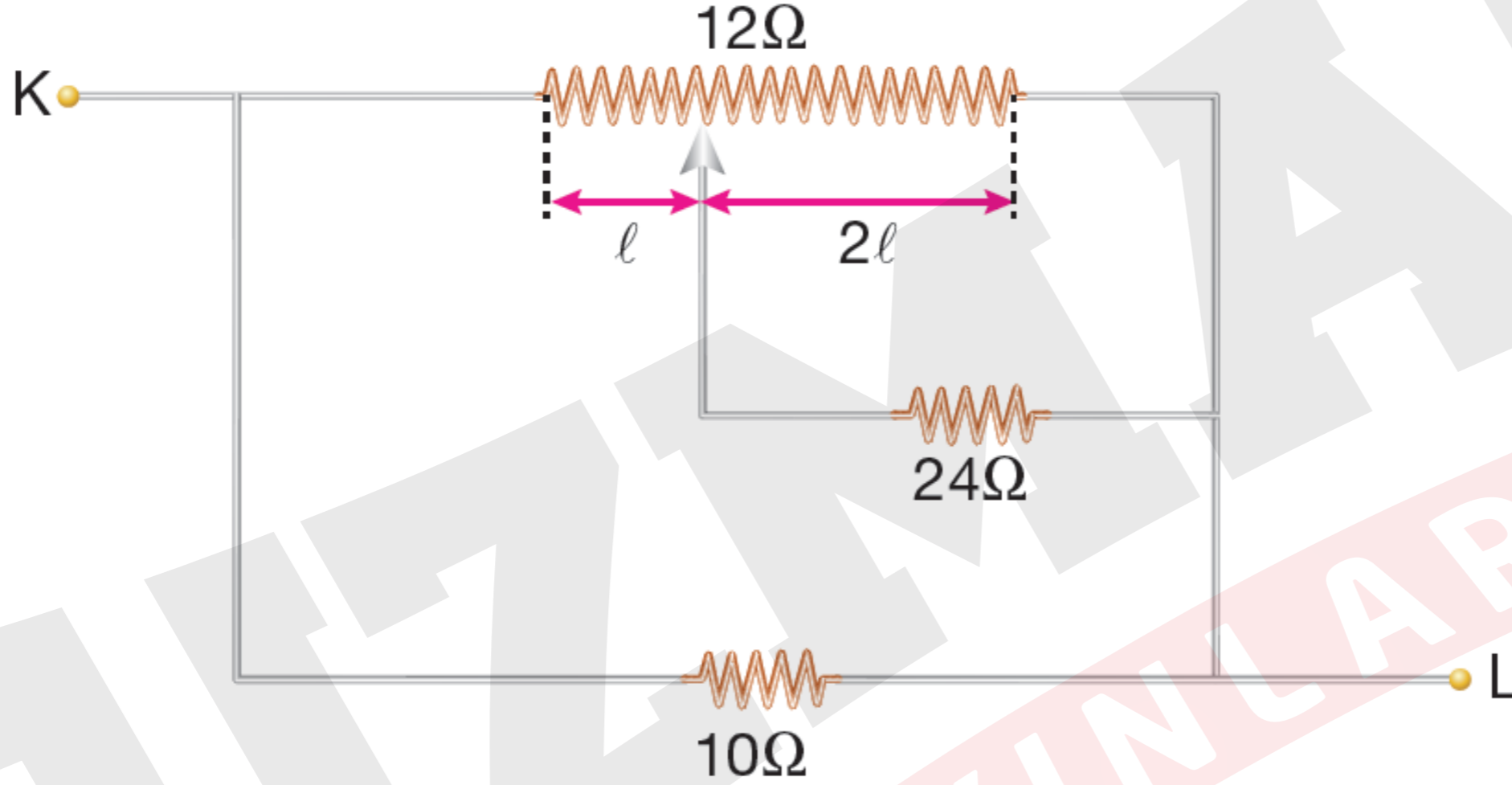

Şekilde verilen devre parçasında K-L noktaları arasındaki eşdeğer direnç X anahtarı kapalı iken R_1 , X anahtarı açık iken R_2 'dir.

Buna göre, $\frac{R_1}{R_2}$ oranı aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $\frac{1}{4}$ B) $\frac{11}{12}$ C) 1   D) $\frac{1}{2}$ E) $\frac{1}{8}$

Örnek:

Şekilde verilen devre parçasında K-L noktaları arasındaki eşdeğer direnç kaç ohm (Ω)'dur?

A) 10

B) 5

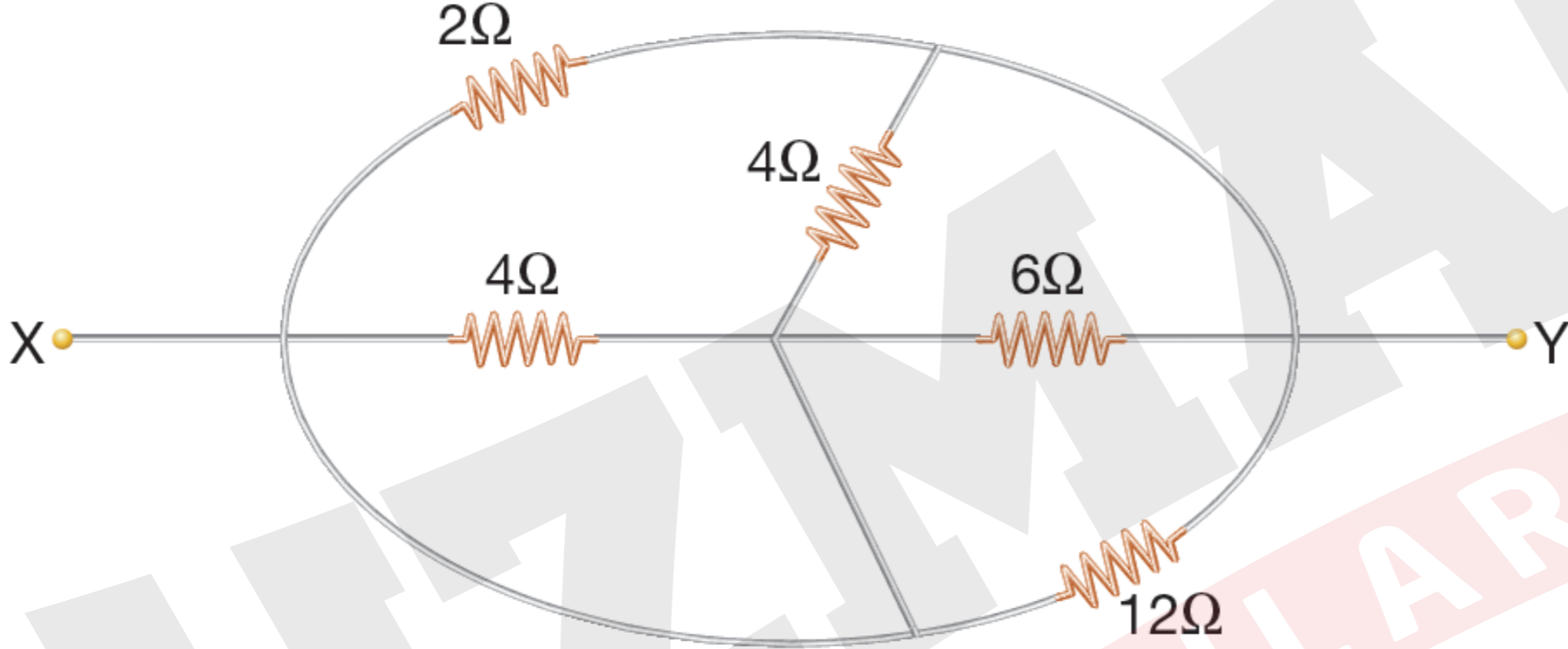
C) 8

D) 6

E) 4

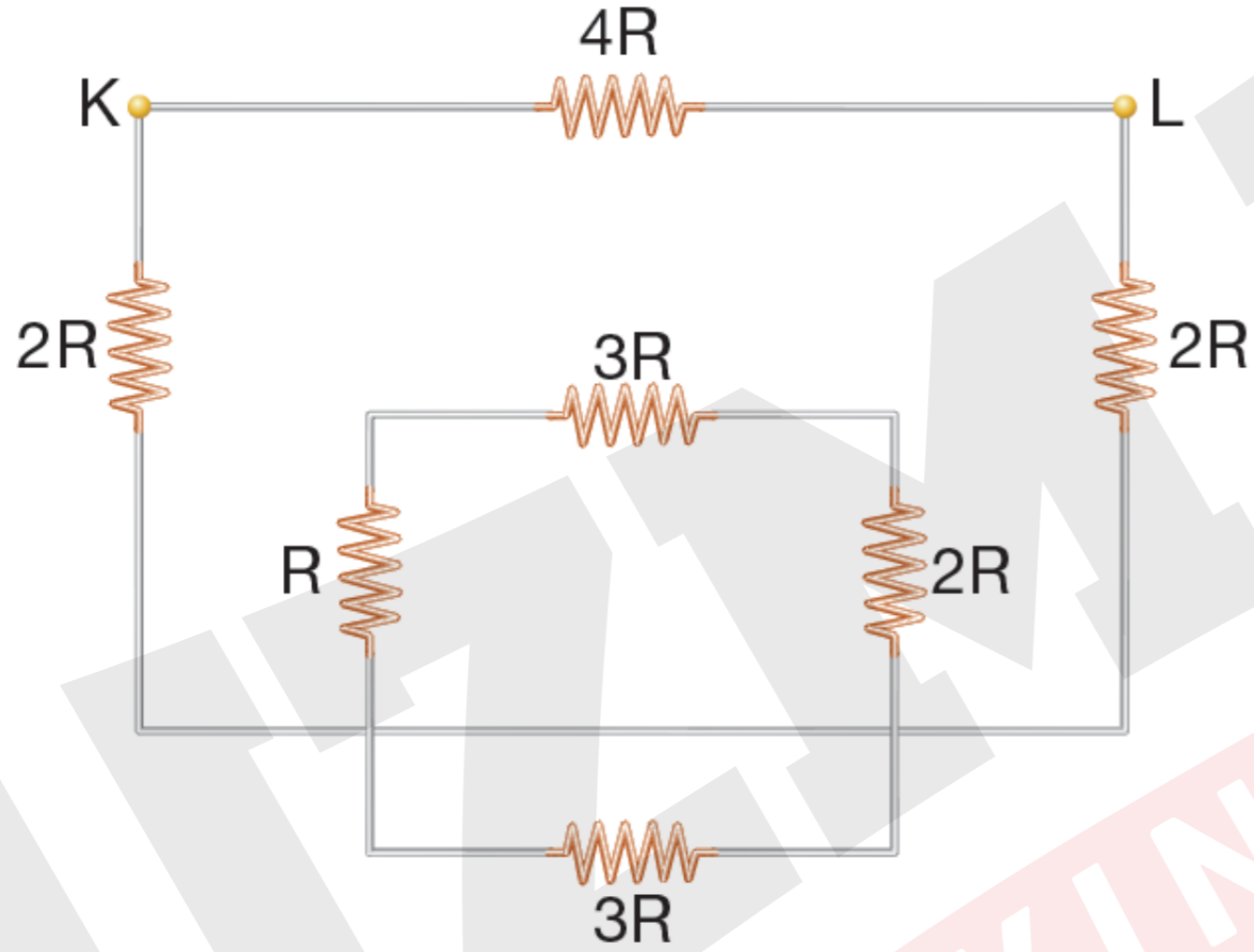
Örnek:

Şekildeki devre parçasında X-Y noktaları arasındaki eşdeğer direnç kaç ohm (Ω)'dur?

- A) 1   B) 2   C) $\frac{1}{2}$ D) $\frac{1}{4}$ E) 4

Örnek:

Şekildeki devre parçasında K-L noktaları arasındaki eşdeğer direnç kaç R'dir?

- A) $\frac{6}{5}$ B) $\frac{5}{6}$ C) 2   D) $\frac{1}{2}$ E) 4

